

9. évfolyam – fakultációs foglalkozás

Óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. Sajátos ókori civilizációk	8
2. Háborúk és hadvezérek az ókorban	8
3. A középkor világa	12
4. A magyarok korai történelmének vitatott kérdései	6
<i>Összes óraszám:</i>	<i>34</i>

1. Sajátos ókori civilizációk

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit;
- képes felidézni az ókori keleten (Egyiptomi, Mezopotámia, Fönícia, Asszíria, Perzsia) élő emberek életmódjának főbb vonásait, sajátosságait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az állam szerepének bemutatása.
- Sajátos funkciójú államok szerepének felismerése.
- Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése.
- Az ókori civilizációk azonosítása térképen.
- Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.
- A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.

Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia,

Személyek: Hammurapi, Ehnaton (IV. Amenhotep)

Kronológia: Kr. e. 3000 körül – az ókor kezdete.

Topográfia: Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Fönícia, Asszíria, Perzsia

Javasolt tevékenységek

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához
- Térbeli beazonosítása az egyes civilizációknak az atlaszban, a földrajzi környezet szerepének vizsgálata
- Jelentősebb ókori keleti uralkodók tevékenységének értelmezése forrásszemelvények alapján
- A témához kapcsolódó verseny- és érettségi feladatok megoldása

2. Háborúk és hadvezérek az ókorban

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- be tudja mutatni a tanult háborúk okait és következményeit; illetve fel tudja idézni a jelentősebb személyekhez, hadvezérekhez kapcsolódó történeteket;
- felismeri a háborúk politikai, gazdasági és társadalmi hatásait

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az állam és hadsereg viszonyának felismerése.
- Az ókori hatalmi viszonyok értelmezése.
- A háborúk kimenetelét befolyásoló tényezők felismerése.
- A hadvezér, mint történelmi személyiség helyes megítélése

Fogalmak: városállam/polisz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, hopliták, patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, provincia, légió, punok.

Személyek: Kleiszthenész, Miltiadész, Themisztoklész, Ariszteidész, Periklész,

Kronológia: Kr.e. 490, Kr.e. 480, Kr.e. 216, Kr.e. 202

Topográfia: Hellász, Athén, Spárta, Marathon, Szalamisz, Perzsia, Róma, Karthágó, Cannae, Zama

Javasolt tevékenységek

- Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.
- A görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
- A görögök katonai felállításának beazonosítása (phalanx, egyenes és ferde hadrend), előnyei és hátrányai ütköztetése vitában.
- Információk gyűjtése az ókori római hadsereg szervezeti felépítéséről.
- Jelentősebb ütközetek ábrájának elemzése.
- Ókori csatákat bemutató filmek, filmrészletek megtekintése, megbeszélése.
- A témához kapcsolódó verseny- és érettségi feladatok megoldása.

3. A középkor világa

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat és kulturális hatásait;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása.
- A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása.

- Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról.
- A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.
- A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.
- Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.
- A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.
- A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.
- A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása.
- A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre.
- A céhek működésének jellemzése források alapján.

Fogalmak: uradalom, földesúr, majorság, jobbágy, robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, kereszties hadjáratok, polgár, céh.

Személyek: Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg.

Kronológia: 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.

Topográfia: Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld.

Javasolt tevékenységek

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox és a római katolikus egyház jellegzetes épületeiről, azok külső és belső kialakításáról.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról, a főpapok és alsópapok tevékenységéről.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- Egy középkori uradalom részeinek, és az ott élők tevékenységének a bemutatása.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív vagy valós középkori várost bemutató ábrán.
- Információk gyűjtése a kereszties háborúk résztvevőiről, a Szentföldről, a lovagrendekről és a jelentősebb kereszties hadjáratok vezetőiről.

4. A magyarok korai történelmének vitatott kérdései

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.
- A magyarok vándorlására, őshazáikra vonatkozó különböző elképzelések megismerése.
- A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.
- A honfoglalás vitatott kérdéseinek megismerése.
- A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.

Fogalmak: finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások, székelyek

Személyek: Álmos, Árpád, az Árpád-ház

Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata

Topográfia: Magna Hungaria, Levédia, Kazár Birodalom, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence

Javasolt tevékenységek

- A vándorló magyarok életmódjára, téli és nyári szálláshelyeikre vonatkozó információk gyűjtése, prezentáció készítése.
- A magyarok vándorlásához kapcsolódó animációk, filmek, filmrészletek megtekintése.
- Információ gyűjtése a honfoglaláshoz kapcsolódó régebbi és újabb emlékhelyekről.
- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmódoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- A témakörhöz kapcsolódó verseny- és érettségi feladatok megoldása.